

ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У роботі розкрито сутність стратегічного управління як ключового інструменту забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку підприємств у сучасних умовах цифровізації й глобальної конкуренції. Проаналізовано головні етапи стратегічного управління – а саме, аналіз, вибір та реалізацію стратегії, а також роль лідерства у досягненні цілей організації. Особливу увагу приділено важливості інновацій та своєчасному реагуванню на зміни зовнішнього середовища.

Ключові слова: стратегічне управління, стратегічне планування, стратегічний аналіз, лідерство, інновації, цифровізація.

Abstract

The paper reveals the essence of strategic management as a key tool for ensuring competitiveness and sustainable development of enterprises in the current conditions of digitalization and global competition. The main stages of strategic management are analyzed, namely, analysis, selection, and implementation of strategy, as well as the role of leadership in achieving the organization's goals. Particular attention is paid to the importance of innovation and timely response to changes in the external environment.

Keywords: strategic management, strategic planning, strategic analysis, leadership, innovation, digitalization.

У сучасних умовах швидких технологічних змін, нестабільності ринків та посилення глобальної конкуренції стратегічне управління стає вирішальним інструментом забезпечення адаптивності, інноваційного розвитку та довгострокової стійкості підприємства. Стратегічне управління як вид управління поширюється на всі сфери діяльності підприємства, упорядковуючи всі процеси. Під стратегічним управлінням можна розуміти поєднання довгострокового прогнозування та планування діяльності підприємства, метою якого є реалізація поставлених цілей підприємства [1].

Стратегічне управління – це мистецтво і наука формулювання, впровадження та оцінки міжфункціональних рішень, які дозволяють організації досягати своїх цілей [2]. Як впливає з цього визначення, стратегічне управління зосереджується на інтеграції управління, маркетингу, фінансів, бухгалтерського обліку, виробництва та інформаційних систем для досягнення організаційного успіху. Стратегічне управління також можна визначити як діяльність на виконавчому рівні з розподілу ресурсів між продуктами та регіонами для отримання стійкої конкурентної переваги над конкурентами.

Фундаментальними компонентами стратегічного управління є стратегічний аналіз, стратегічний вибір та реалізація стратегії. Стратегічний аналіз сприяє розумінню поточного стану справ в організації, проводячи комплексний аналіз як внутрішніх, так і зовнішніх факторів. Для виявлення викликів та можливостей використовуються такі ключові інструменти, як SWOT-аналіз (який включає сильні та слабкі сторони, можливості та загрози), PEST-аналіз (який включає політичні, економічні, соціальні та технологічні фактори) та конкурентний аналіз [3]. Після завершення оцінки організації почнуть досліджувати та аналізувати потенційні довгострокові стратегії. Стратегічний вибір передбачає прийняття критичних рішень щодо сфери діяльності, конкурентних переваг. На етапі реалізації стратегії плани перетворюються на практичні кроки. Це включає забезпечення ресурсами, створення організаційних структур та поєднання діяльності команд та відділів зі стратегією. Ефективне впровадження вимагає лідерства, чіткої комунікації та надійних механізмів моніторингу, щоб забезпечити дотримання стратегії.

Стратегічне планування допомагає організаціям концентрувати свої зусилля, ефективно розподіляти ресурси та вимірювати прогрес у досягненні цілей. Процес планування стратегій зазвичай включає кілька кроків: аналіз навколишнього середовища, створення стратегії, впровадження стратегії та оцінку результатів [4]. Існує багато аналітичних інструментів для аналізу бізнесу або його стратегії, до них належать PESTLE, SWOT та CATWO, Five Whys, модель п'яти факторів Портора тощо. Створення стратегії передбачає створення практичних планів, що вирішують ці питання. Впровадження стратегій пов'язане з виконанням планів, тоді як оцінювання включає спостереження за прогресом та внесення необхідних змін.

Сьогодні у сучасному бізнес-середовищі, що швидко розвивається, організації повинні впроваджувати зміни та інновації, щоб залишатися конкурентоспроможними. Стратегічне управління сприяє проактивному виявленню ринкових змін, технологічних досягнень та уподобань споживачів. Це дозволяє компаніям змінювати свої стратегії на основі виявлених тенденцій. Завдяки культурі постійного вдосконалення та інновацій компанії можуть скористатися новими можливостями та зменшити ризик невдачі. Дотримуючись стратегічних принципів управління, компанії можуть впроваджувати значні зміни, які призводять до довгострокового успіху в складному середовищі [5].

Лідерство відіграє важливу роль у стратегічному управлінні, забезпечуючи бачення, напрямок і керівництво стратегічними ініціативами організації. Ефективні лідери відповідають за встановлення конкретних цілей та донесення запланованого стратегічного бачення до організації в цілому, вони також забезпечують, щоб ресурси спрямовувалися на заплановані стратегічні пріоритети. У сучасних умовах стратегічне лідерство передбачає не лише управління, а й натхнення, гнучкість мислення та здатність до швидкого прийняття рішень в умовах невизначеності.

Одним із найвизначніших прикладів успішного стратегічного управління є Apple. Під керівництвом Стіва Джобса компанія прийняла стиль стратегічного управління, який надавав пріоритет інноваціям, розробці продуктів, орієнтованих на клієнта, та глобальній експансії. Це призвело до появи новаторських продуктів, таких як iPhone та iPad, що призвело до того, що Apple стала однією з найважливіших компаній у світі. Цей приклад демонструє, як стратегічне бачення може трансформувати компанію та створити нові ринки [6].

Майбутнє стратегічного управління є перспективним, оскільки компанії продовжують усвідомлювати його важливість у вирішенні складних ситуацій. Досягнення в технологіях та аналізі даних сприятимуть складнішому стратегічному управлінню, що дозволить компаніям приймати обґрунтовані рішення на основі інформації в режимі реального часу. Зі зміною ландшафту розвитку бізнесу стратегічне управління, як і раніше, буде важливим для підтримки сталого темпу зростання та випередження конкурентів. Особливу роль відіграватимуть цифрові платформи, штучний інтелект та автоматизація процесів.

Висновки

Стратегічне управління становить основу процвітання компаній у сучасному, стрімко мінливому, технологічно насиченому та жорстко конкурентному середовищі. Воно охоплює увесь спектр функціонування підприємства, забезпечуючи цілісність управлінських рішень, узгодженість дій та ефективне використання ресурсів. Завдяки стратегічному аналізу, вибору та реалізації стратегії компанії отримують змогу не тільки адаптуватися до змін, а й активно конструювати власні унікальні переваги. Успішні приклади, такі як Apple, демонструють трансформаційний потенціал далекоглядного планування, що поєднує інновації, лідерство та глибоке розуміння потреб споживачів. В умовах цифровізації, автоматизації та розвитку штучного інтелекту стратегічне управління дозволяє приймати рішення на основі даних у реальному часі. Перспективи його розвитку пов'язане з гнучкістю, ініціативністю та здатністю до постійного вдосконалення, що беззаперечно закріплює за ним роль важливого механізму для гарантування тривалої стабільності та зростання організацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Таран-Лала О. М., Сухорук К. В. Особливості стратегічного управління підприємством // Економіка та суспільство. – 2021. – Вип. 25. – С. 112–118.

2. Ковальов В. В., Дітковський Д. В. Сутність та принципи стратегічного управління підприємницькою діяльністю: теоретичний аспект // Вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки. – 2024. – № 2. – С. 33–40. – URL: <https://www.ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/840>.
3. Сенік І. С. Діагностика в системі стратегічного управління підприємством // Економіка та суспільство. – 2023. – Вип. 84. – С. 145–152. – URL: http://bses.in.ua/journals/2023/84_2023/18.pdf.
4. Степанова О. В., Степанова Н. С. Методичний підхід до формування та оцінки стратегії підприємства // Business Inform. – 2025. – № 4. – С. 318–324. – URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2025-4_0-pages-318_324.pdf.
5. Гринько Т. В., Соколова К. О. Управління стратегією розвитку підприємства // Business Inform. – 2024. – № 10. – С. 433–444. – URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-10_0-pages-433_444.pdf.
6. Burrows P. The Seed of Apple's Innovation // BusinessWeek. – 2004. – October 12.

Міронова Юлія Володимирівна – канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту та безпеки інформаційних систем, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця; e-mail: mironova@vntu.edu.ua.

Бортнюк Віталіна Петрівна – студентка групи 1Л-23б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця; e-mail: vitalinapetrivna@gmail.com.

Mironova V. Yuliia – candidate of economy Sciences, Associate Professor of the Department of Information Systems Management and Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia; e-mail: mironova@vntu.edu.ua.

Bortniuk Vitalina P. – student, Department of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia; e-mail: vitalinapetrivna@gmail.com.